G.K
7/3600

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTEŞARLIĞI
Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DPT.0.09.01/872/4452
KONU : Soru Önergesi Hk.

4 Kasım 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: (a) Başbakanlığın 05.10.2004 tarih ve B.02.0.KKG.012/106-379-32/4663 sayılı yazısı.
(b) TBMM Başkanlığının 01.10.2004 tarih ve KAN. KAR. MD. A. 01. 0. GNS. 0.10.00.02-7/3600-7298/23482 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile Ardahan Milletvekili Sn. Ensar ÖĞÜT'ün Sn. Başbakan'a tevcih ettiği yazılı soru önergesine cevap verilmesi talep edilmektedir.

Soru önergesinde yer alan soruların Sn. Başbakan adına cevapları ekte verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Abdüllatif ŞENER
Başbakan a.
Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

EK: Soru Önergesinde Yer Alan
Soruların Cevapları

Adres : Necatibey Caddesi No. 108 06100 / ANKARA
Tel : 0 (312) 294 65 10 - 294 65 30
0 (312) 294 66 03 - 294 66 04
Fax : 0 (312) 294 65 77

7/3600

SORU ÖNERGESİNDE YER ALAN SORULARIN CEVAPLARI

Soru 1- AKP iktidar olduğu gün, Acil Eylem Planı'nı açıklayarak, özellikle yoksulluk ve işsizliği bir yıl içinde yok edeceğini söylemişti. Aradan 22 ay gibi uzun bir süre geçmesine rağmen yoksulluk ve işsizlikte hiçbir gerileme olmadığı görülmektedir. AKP Hükümeti olarak Acil Eylem Planı'nda şu ana kadar yoksulluğu ve işsizliği ortadan kaldırmak için ne gibi çalışmalar yaptınız?

Cevap 1

a) 58. ve 59. Hükümetleri İşsizliği Azaltmaya Yönelik Faaliyetleri

Acil Eylem Planı'nda (AEP) "İşsizliğin Önlenmesi" başlığı altında beş faaliyet yer almaktadır.

Kod	Faaliyet Adı	Sorumlu Kuruluş	Süre
SP-04	Esnek çalışma biçimlerini düzenleyen mevzuat değişikliği yapılacak.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB)	6 ay
SP-05	İnsan gücü planlaması etkin bir şekilde yapılacak.	ÇSGB	Sürekli
SP-06	İnsan gücünün niteliğinin artırılması için kısa süreli eğitim ve danışmanlık hizmetleri etkin olarak sürdürülecektir.	ÇSGB	Sürekli
SP-07	Kayıt dışı istihdam ve yabancı kaçak işçi çalıştırılması önlenecek.	ÇSGB	Sürekli
SP-08	Çocuk işçiliğinin önlenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.	ÇSGB	Sürekli

AEP'de yer alan "esnek çalışma biçimlerini düzenleyen mevzuat değişikliği yapılması" faaliyeti tamamlanmış durumdadır. Çalışma hayatının esnek bir yapıya kavuşturmayı amaçlayan 4857 sayılı İş Kanunu 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. AEP'deki işsizliği azaltmaya yönelik diğer dört faaliyet ise süreklidir.

"İnsan gücü planlamasının etkin bir biçimde yapılması" faaliyeti konusunda çalışmalar yürütülmektedir. "İnsan gücünün niteliğinin artırılması için kısa süreli eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin etkin olarak sürdürülmesi" faaliyeti kapsamında ise Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) aktif işgücü programlarını yürütmektedir.

"Kayıt dışı istihdam ve yabancı kaçak işçi çalıştırılmasının önlenmesi" faaliyeti kapsamında 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun 6 Mart 2003 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Kanunun uygulama yönetmeliği de 29 Ağustos 2003 tarihinde yayımlanmış, Kanun ve Yönetmelik 6 Eylül 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

"Çocuk işçiliğinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması" faaliyeti kapsamında ise, AB-Türkiye mali işbirliği kapsamında "Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi 2005 yılında başlatılacaktır.

AEP'nin dışında işsizliğin ortadan kaldırılması için bir çok çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda 2004 yılı "İşsizlikle Mücadele Yılı" ilan edilmiş ve bu konuda gerekli çalışmalara başlanmıştır. İşsizlikle mücadele için bir Devlet Bakanı (Sn. Güldal AKŞİT) görevlendirilmiştir.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu 5 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 12-13 Kasım 2003 tarihinde toplanan İŞKUR II. Genel Kurul'unda ülkemizin istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne ve ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına yönelik kararlar alınmıştır. Söz konusu kararlar bir eylem planına dönüştürülmüştür.

İstihdamın ve yatırımların artırılması doğrultusunda 5084 sayılı Yatırımların ve istihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 6 Şubat 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun amacı; kalkınmada öncelikli yöreler ve fert başına gayrisafi yurt içi hasıla tutarı 1.500 Dolar veya daha az olan illerde vergi ve sigorta primi teşvikleri uygulamak, enerji desteği sağlamak ve yatırımlara bedelsiz arsa ve arazi temin etmek suretiyle yatırımları ve istihdam imkânlarını artırmaktır.

İŞKUR'un kurumsal kapasitesini geliştirmek ve aktif istihdam tedbirlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla yaklaşık 350 projeyi destekleyecek olan ve Türkiye-AB Mali İşbirliği kapsamında Türk Hükümeti'nin 10 milyon Euro'luk katkısıyla birlikte toplam bütçesi 50 milyon Euro olan Aktif İşgücü Programları Projesi 21 Ekim 2003 tarihinde başlamıştır. Aktif İşgücü Programları Projesi için proje teklifleri alınmıştır. 25 bin işsizin projeden yararlanması ve bunlardan en az yüzde 50'sinin istihdama kazandırılması amaçlanmaktadır.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ve Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile özel istihdam bürosu olarak faaliyette bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere İŞKUR'dan izin almak şartıyla faaliyetlerine başlayabilme olanağı sağlanmıştır. Bu kapsamda İŞKUR tarafından bugüne kadar yedi özel istihdam bürosunun faaliyete geçmesine izin verilmiştir.

Yatırım ortamının iyileştirilerek yerli ve yabancı yatırımların artırılması ve bu kapsamda, yatırımların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan idari engellerin ortadan kaldırılması, böylece prosedürlerin hızlı bir biçimde tamamlanması amacıyla çeşitli kamu ve özel sektör kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan Yatırım Ortamını İyileştirme Kordinasyon Kurulu (YOİKK) kurulmuştur. Bu çerçevede kurulan İstihdam Teknik Komitesi 4 Ocak 2003 tarihinde bir rapor hazırlamıştır.

Özelleştirme programının yürütülmesine yardımcı olma, özelleştirmenin olumsuz sosyal ve ekonomik etkilerini azaltma ve ekonomik reform programının sosyal etkilerini izleme amacını taşıyan Özelleştirme Sosyal Destek Projesi (ÖSDP)'nin süresi 31 Aralık 2005 tarihine kadar uzatılmıştır. Proje kapsamında özelleştirilecek işletmelerde çalışanların emekli ikramiyeleri, kıdem, ihbar ve iş kaybı tazminatları ödenmekte, yeniden işe yerleştirilmelerine yardım amacıyla çeşitli hizmetler verilmektedir. Bu kapsamda Eylül 2004 tarihi itibarıyla yeniden işe yerleştirme hizmetleri için 11,8 milyon dolar kullanılmış ve 22.737 kişi proje

hizmetlerinden faydalanmıştır. Özelleştirme programı çerçevesinde satışı veya kapatılması uygun görülen işletmelerde 11.900 personele 203,7 milyon dolar tazminat ödenmiştir.

5-9 Mayıs 2004 tarihlerinde İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde oluşturulan "İstihdamın Artırılması ve İşgücü Piyasası Çalışma Grubu" işsizliğin azaltılmasına yönelik somut tedbirleri içeren bir rapor hazırlamıştır.

İstihdam yaratmadaki etkinlikleri ve esneklikleri, konjonktürel dalgalanmalara uyum kabiliyetleri, bölgeler arası gelişmişlik ve gelir farklılıklarının giderilmesindeki önemleri dikkate alınarak, küçük ve orta büyüklükteki işletme (KOBİ)'ler alanında Türkiye'nin AB politikaları ile uyum yönünde izleyecegi yaklaşımın ve rekabet güçlerinin korunması için alınması gerekecek tedbirlerin net bir şekilde ortaya konması amacıyla, bir KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

2001 yılında yaşanan ekonomik krizde işletmeler ayakta kalabilmek için çalışanlarını işten çıkarmak durumunda kalmışlar, maliyetleri azaltabilecekleri şekilde üretim yapmaya başlamışlar ve kapasite kullanım oranlarını artırmışlardır. Kapasite kullanım oranlarının artmasıyla hızlı bir büyüme sağlanmıştır. Bu süreçte işletmeler verimliliklerini artırmayı öğrenmişler ve çıkardıkları çalışanları geri alma ihtiyacı duymamışlardır. Ekonomide verimliliğin artması aynı üretim düzeyinde daha az emek kullanılması anlamına gelmektedir. Verimlilik arttıkça istihdamın artmaması hatta azalması söz konusu olmaktadır. Bu da kısa dönemde işsizliği artırmaktadır.

Bu sonuç kısa vadede olumsuz gibi görünse de uzun vadede hem ülke ekonomisi hem de istihdam açısından olumlu olacaktır. Mevcut kapasitenin kullanım artışı belli bir zaman sonra sona erecek ve firmalar yeni kapasite arayışına girerek yeni yatırımlara başlayacaklardır. Dolayısıyla, şu anda sınırlı olan istihdam yaratma kapasitesi ileriki aşamalarda gelişecektir. 58. ve 59. Hükümet dönemlerinde istihdamı artırmaya ve işsizliği azaltmaya yönelik izlenen politikalar olumlu sonuçlarını vermeye başlamıştır.

Nitekim, sabit sermaye yatırımlarının büyüme hızı 2002 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 2 azalırken, 2003 ve 2004 yıllarının aynı dönemlerinde sırasıyla yüzde 10 ve yüzde 51.7 artmıştır. 2004 yılı II. Dönem Hanehalkı İşgücü Anketi'ne göre de istihdam, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,7 artmıştır.

Türkiye genelinde, 2004 yılının ikinci çeyreğinde tüm sektörlerde istihdam artışı vardır. Çalışan sayısı, tarım sektöründe yüzde 1,2 (89 bin kişi), sanayide yüzde 4,3 (163 bin kişi), hizmetler sektöründe (inşaat dahil) ise yüzde 2,4 (239 bin kişi) oranında artmıştır. Bu verilere göre reel sektördeki canlanmanın istihdama yansımaya başladığı gözlenmektedir. İnşaat sektöründe yaklaşık iki yıl sonra ilk kez 2004 yılının ilk yarısında istihdam artışı kaydedilmiştir. Bu sektörde 2004 yılının ikinci çeyreğinde istihdam artışı yüzde 6,7 olmuştur.

İşsizlik oranı ise 2003 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 10,0 iken 2004 yılının aynı döneminde yüzde 9,3'e gerilemiştir. 2004 yılının ikinci çeyreğinde işsiz sayısındaki azalma birinci çeyreğe göre daha belirgin hale gelmiştir. İşsiz sayısı Türkiye genelinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 149 bin kişi azalarak 2 milyon 269 bin kişi olmuştur.

TABLO:1- Üç Aylık Dönemler İtibarıyla Yurtiçi İşgücü Piyasasında Gelişmeler

(15+Yaş, Bin Kişi)

	2003 (I)	2003 (II)	2004 (I)	2004 (II)
15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus	48.687	48.799	49.482	49.694
İşgücü	23.098	24.115	22.732	24.457
İstihdam	20.244	21.696	19.902	22.188
Tarım	6.639	7.731	6.412	7.820
Sanayi	3.769	3.798	3.844	3.961
Hizmetler	9.836	10.167	9.646	10,407
İşsiz	2.844	2.418	2.830	2.269
İşgücüne Katılma Oranı(%)	47,5	49,4	45,9	49,2
İstihdam Oranı(%)	41,7	44,5	40,2	44,6
İşsizlik Oranı(%)	12,3	10,0	12,4	9,3
Eksik İstihdam	1.161	1.113	1.175	1.002
Eksik İstihdam Oranı(%)	5,0	4,6	5,2	4,1
İşsizlik ve Eksik İstihdam Nedeniyle Atıl İşgücü Oranı (%)	17,3	14,6	17,6	13,4

Kaynak: DPT, DİE
(I) HİA, I.Dönem verileri.
(II) HİA, II.Dönem verileri.

b) 58 ve 59. Hükümetlerin Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanmasına Yönelik Faaliyetleri

Türkiye'de yaşanan sosyo-ekonomik değişim süreci gelir dağılımı ve yoksulluk konularının önemini artırmıştır. Bütçe içerisinde, özellikle faiz ödemelerinin payının giderek büyük boyutlara ulaşması ve uygulanan ekonomik istikrar programının mali ve parasal disiplini ön planda tutan bir nitelik taşıması, devletin genelde sosyal refahı, özelde ise gelir dağılımını düzeltici ve yoksulluğu azaltıcı politikalar uygulama imkânlarını daraltmıştır. Ancak, 58. ve 59. Hükümet ekonomik programların sosyal boyutlarını da dikkate almıştır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından 2004 yılında yayımlanan eğitim, sağlık ve kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın temel alındığı İnsani Gelişmişlik İndeksi sıralamasında Türkiye 2001 yılı verilerine göre 96. sırada iken, 2002 yılı verilerine göre 88. sıraya yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin daha üst basamaklara yükselmesi beklenmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından yapılan 2002 ve 2003 yılları için Hanehalkı Bütçe Anketleri'ne göre yüzde 20'lik dilimler bazında gelir dağılımı sonuçlarına bakıldığında; Türkiye'de gelir dağılımındaki eşitsizlik yıllar itibariyla azalmış olup, eşitsizliği gösteren Gini katsayısı 1994'de 0.49 iken, 2002 yılında

0.44'e, 2003 yılında ise 0.42'ye düşmüştür. Hanehalkı gelirlerinin yüzde 20'lik nüfus dilimlerine göre dağılımına bakıldığında ise, en alt yüzde 20'lik grubun geliri 1994'de yüzde 4.9 iken, 2002'de yüzde 5.3'e, 2003 yılında ise yüzde 6.0'a yükselmiştir.

TABLO: 2- Yüzde 20'lik Dilimlere Göre Yıllık Kullanılabilir Gelirlerin Dağılımı

Yüzdelik Dilimler	1994	2002	2003
Toplam	100.0	100.0	100.0
Birinci %20	4.9	5.3	6.0
İkinci %20	8.6	9.8	10.4
Üçüncü %20	12.6	14.0	14.5
Dördüncü %20	19.0	20.8	20.9
Beşinci %20	54.9	50.1	48.3
Gini Katsayısı	0.49	0.44	0.42

Kaynak: DİE

Eğitim, sağlık, sosyal koruma ve diğer harcamaları içeren sosyal harcamalar, 2002 yılında GSMH'nın yüzde 17,3'ünü, 2003 yılında ise GSMH'nın yüzde 18,2'sini oluşturmuştur. 2004 yılında sosyal harcamaların GSMH'nın yüzde 19'unu oluşturması beklenmektedir.

Yoksulluğu azaltmaya yönelik uygulamaya konan sosyo-ekonomik politikaların başlıcaları;

- Makro-ekonomik istikrarın sağlanması,
- Büyümenin canlandırılması,
- Yatırım ortamının iyileştirilmesi, ,
- Bütçe harcamalarında ve gelirlerde sosyal boyutu dikkate alan önceliklendirmeler,
- Sosyal güvenlik ve sağlık alanına yönelik yapısal reformlar,
- Eğitim alanında verilen sosyal destekler,
- Tarım alanında ekonomik ve sosyal destek politikaları ve
- Kamunun yaptığı çeşitli düzenlemelerde ve sosyal transferlerde alt gelir gruplarına ayrıcalık tanınmasıdır.

Makro ekonomik politikalar, sektörel politikaların sosyal yansımaları ve doğrudan yardımlar sosyal politikanın üç ana unsuru olarak işlev görmüştür.

Dar gelirli kesimleri daha fazla olumsuz etkilediği bilinen enflasyon konusunda sağlanan başarı ekonomik olduğu kadar sosyal etkileri itibariyle de önemli bir kazanım olmuştur.

Küçük esnaf, çiftçiler, asgari ücretle geçinen dar gelirli kesimler, emekliler, herhangi bir düzenli geliri olmayan çeşitli kesimler ve öğrenciler başta olmak üzere, toplumun geniş kesimlerine yönelik aktif politikalar izlenmiştir. Bu iyileşmeler, son derece kısıtlı bütçe imkânları içinde mali disiplini bozmadan ve öncelikler yerinde belirlenerek sağlanmıştır.

58. ve 59. Hükümetler yoksulluk sorununu temel sorun olarak ön plana çıkarmış ve bu sorun Acil Eylem Planı'nda belirtilmiştir.

Kod	Faaliyet Adı	Sorumlu Kuruluş	Süre
SP-01	Yoksulluk sınırının altındaki ailelerin belirlenmesi	SYDTF	6 ay
SP-02	Yoksul aile çocuklarına temel eğitim ve sağlık yardımının yapılması) .	SYDTF	Sürekli
SP-03	Yoksulluk sınırının altındaki ailelere yardım programının başlatılması	SYDTF	Sürekli

SP-01 kapsamında, ülke genelinde yoksulların belirlenmesine yönelik bir çalışma başlatılmıştır. Bu çerçevede, ülke genelindeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına bir genelge gönderilerek, yoksul kişi ve aileler belirlenmiştir. 27.05.2003 itibarıyla 931 vakfın 927'sinin bildirdiği verilere göre toplam yoksul hane sayısı 1.544.543 yoksul kişi sayısı 6.308.226'dir.

SP-02 kapsamında, SYDT Fonu vakıflardan 10 Nisan 2003'e kadar yaptıkları faaliyetlere yönelik envanter istemiştir. Vakıflara kaynak aktarımları bu envanter dikkate alınarak yapılmaktadır.

SP-03 kapsamında da, yoksulluk sınırı altındaki aileler belirlendikten sonra, bu ailelere gıda, giyim, yakacak ve yoksul aile çocuklarına eğitim ve sağlık yardımı yapılmasına başlanmıştır.Vakıflar ailelere temel ihtiyaçların karşılanması için her ay yaklaşık 9 Trilyon TL. yardım yapmaktadır.

"Sosyal Riskin Azaltılması" (SRMP) Projesi çerçevesinde; kısa dönemde, son ekonomik krizden en fazla etkilenen yoksul kesimlere acil yardım yapılmıştır. Orta ve uzun dönemde ise sosyal yardım ve hizmet kuruluşları arasındaki koordinasyonun güçlendirilerek hedef kitlelere daha etkili hizmet vermeyi sağlayacak bir sisteme geçilmesi öngörülmekte ve bunun yanında yoksul ailelere şartlı sosyal yardım yapılmakta ve gelir ile istihdam artırıcı mikro projeler desteklenmektedir.

Yoksulluğu azaltmak için 58. ve 59. Hükümetlerin doğrudan yapmış olduğu bazı temel sosyal yardım uygulamaları aşağıda belirtilmiştir:

2001 yılında 665, 2002 yılında 729 milyon Dolar seviyesinde olan toplam sosyal yardım tutarı, hükümetimizin sosyal duyarlılığının bir yansıması olarak, 2003 yılında 1,3 milyar Doları aşmıştır. 2004 toplam yardımların daha da artacağı tahmin edilmektedir.

2003 yılında 2022 sayılı Kanun kapsamında muhtaçlık aylıklarında iki katı aşan oranda çarpıcı artış sağlanmıştır. 2004 itibarıyla 800 trilyon TL mertebesini aşan bu ödemelerden 1 milyonu aşkın yaşlı ve özürlü vatandaşımız yararlanmıştır.

SHÇEK'in korunmaya muhtaç çocuklar için yardımlarının toplam tutarı, 2003 yılında bir önceki yılın yaklaşık iki katına çıkarak, 9,9 trilyon TL'yi aşmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün imarethane hizmetlerinden yararlanan kişi sayısı 2002 yılındaki 20 bin düzeyinden 2004 yılı Mart ayı sonu itibarıyla 47 bin düzeyine çıkmıştır.

Vakıf Gureba Hastanesinde 2002 yılında 6.900 hasta için 700 milyar TL, 2003 yılında ve 2004 yılı ilk yarısında 12.000 hasta için toplam 1.1 trilyon TL harcama yapılmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından işletmesi Millî Eğitim Bakanlığına devredilen yurtlar için 2002 yılında yaklaşık 1,2 trilyon TL, 2003 yılında ise 1,9 trilyon TL harcama yapılmıştır.

Yeşil Kart uygulamasından yararlanan kişi sayısı 13,5 milyona yaklaşmıştır.

Yeşil kartlı vatandaşlarımızın tedavi giderleri için geçmiş yıllara oranla önemli oranda artış sağlanmıştır. Sadece 2003 yılında yapılan harcama 900 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu etkin, ilkeli ve amaca uygun bir şekilde kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede;

Fon kaynaklarıyla, vatandaşa en yakın noktada ve esnek bir anlayışla faaliyet gösteren yerel birimlere "Periyodik Yardımlar" yapılmaktadır. 2003 yılında bu amaçla aktarılan kaynak toplamı 109 trilyon, 2004 yılının ilk 8 ayında ise 94 trilyon TL olmuştur.

Yeşil kartlı ve yeşil kartı olmayan ödeme güçlüğü içindeki vatandaşlarımıza yönelik olarak "Sağlık Destek Programları" yürütülmektedir. Bu amaçla, 2003 yılında Sağlık Bakanlığına doğrudan veya vakıflar aracılığıyla 250 trilyon TL'yi aşan ödeme yapılmıştır. Böylece hastanelerde rehin kalma ayıbı ortadan kaldırılmıştır.

1.020.253 aileye, aile başına asgari 500 kg olmak üzere 682.535 ton yakacak kömürü dağıtılmıştır. 2004 yılında bu uygulamaya devam edilmektedir. 2003 yılı tutarı yaklaşık 80 trilyon TL olup, 2004 yılı tutarı ise yaklaşık 100 trilyon TL civarında olacaktır. Kömür Hazine tarafından alınmakta, illerden dağıtım ve ulaşım masrafı Fon'dan karşılanmaktadır.

"Çeşitli Sosyal Yardımlar" başlığı altında yerel düzeydeki vakıflara dini bayramlarımız öncesinde yardım yapılmış, vatandaşımıza günlük sıcak yemek verilmiş, doğal afet, terör, yangın gibi nedenlerle mağdur olan vatandaşlarımızın acil ihtiyacı karşılanmıştır. Bu yardımlar için; 2003 yılında 46 trilyon, 2004 yılı Ağustos sonu itibariyle ise yaklaşık 20 trilyon olmak üzere toplam 66 trilyon TL kaynak kullanılmıştır.

Sosyal yardımlara farklı bir yaklaşımın sonucu olarak "Gelir Getirici ve İstihdam Artırıcı Proje Yardımları" artırılmaktadır. "Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi" ile 2004 yılı sonuna kadar yaklaşık 20 bin aileyi kapsayan 200 projenin desteklenmesi için 200 trilyon TL öngörülmüştür. Ayrıca, "Bilişim Çırakları Projesi" ile 1020 kişilik istihdam imkânının oluşturulması hedeflenmiştir.

Soru 2. Okul masrafları altında ezilen işçi, memur, Bağ-Kur, SSK emeklileri ve küçük esnaf gibi dar gelirli ailelerin bu sıkıntılarını biraz olsun giderebilmek için herhangi bir çalışmanız var mı?

Cevap 2

a) Eğitim Yardımları ve Eğitim Destek Programları

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan ailelerin eğitim çağındaki çocuklarına yönelik "Eğitim Destek Programları," SYDTF faaliyetleri arasında büyük bir yer tutmaktadır.

Her eğitim ve öğretim yılının başlangıcında ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan dar gelirli aile çocuklarının kitap, kırtasiye, önlük gibi temel okul ihtiyaçlarının karşılanması için Fondan kaynak gönderilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığınca 2003-2004 öğretim yılında ilk defa ilk ve orta öğretimdeki öğrencilere ücretsiz kitap dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Dar gelirli ailelerin çocuklarının kitap dışındaki diğer okul ihtiyaçları ise Fondan gönderilen yardımlar ile karşılanmıştır. Bu öğretim yılında da ücretsiz kitap dağıtımı uygulamasının devamı için 2004 yılı Bütçesinden Fon'a ayrılan 175 Trilyon TL ödenekten 51 Trilyon TL kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin diğer okul ihtiyaçları için 2004-2005 eğitim–öğretim döneminin başlangıcında Fon'dan SYD Vakıflarına 30 Trilyon TL yardım gönderilmiştir.

1997 yılında başlatılan 8 yıllık temel eğitim kapsamında yer alan taşımalı eğitim uygulamasında, taşıma programı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, okulların bulunduğu merkezlere taşınan öğrencilere öğle yemeği verilmesi programı ise Fon'dan kaynak sağlanmak suretiyle SYD Vakıfları tarafından yürütülmüştür. Bu konuda ilk defa, taşıma programının yanı sıra, öğle yemeği programının da tek elden ve daha etkin olarak yürütülmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan işbirliği sonucunda; SYD Vakıfları tarafından yürütülen öğle yemeği uygulamasının, 2003-2004 öğretim yılından itibaren il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerince yürütülmesi sağlanmıştır. Bu uygulama ile 2003-2004 öğretim yılında 638 bin 953 öğrenciye öğle yemeği yardımı yapılmış, 2004 yılında 52.7 trilyon TL kullanılmıştır.

Fon'dan dar gelirli yüksek öğrenim öğrencilerine başarılı olmaları şartıyla, her yıl 9 ay süresince verilmekte olan karşılıksız bursun 2003-2004 öğretim yılındaki aylık tutarı 60 Milyon TL'den 90 Milyon TL'ye yükseltilmiştir. Özürlü öğrencilere ise aylık 100 Milyon TL burs verilmiştir. Ülkemizde kamu kurum ve kuruluşlarınca yüksek öğrenim öğrencilerine sağlanan burs kredi gibi sosyal desteklerin artırılması ve tek elden yürütülmesi amacıyla Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuyla çalışmalar yapılmıştır. İlk kez yapılan bu çalışmalar sonucunda çıkan 5102 sayılı Kanun uyarınca Fon'un yürüttüğü burs programı 2003-2004 öğretim yılından itibaren Kredi ve Yurtlar Kurumu'na devredilmiştir. Böylece uygulamanın tek elden yürütülmesi yoluyla, dar gelirli öğrencilere karşılıksız burs, diğerlerine ise kredi verilerek daha çok sayıda öğrenci desteklenmiştir. 2003-2004 öğretim yılında Fon'dan 147.867 öğrenciye burs desteği verilmiştir. Yüksek öğrenim öğrencilerine 2003 yılında 113,9 trilyon TL, 2004 yılında ise 126,9 trilyon TL burs desteği verilmiştir.

Eğitim destek programları için, 2003 yılında 218,2 trilyon TL, 2004 yılı Ağustos ayı itibariyle ise 249,2 trilyon TL olmak üzere toplam 467,4 trilyon TL kaynak kullanılmıştır.

Ekonominin rekabet gücü ve bireylerin fırsat eşitliği bakımından önem taşıyan eğitim sektörüne ağırlık verilmiştir. Eğitim alanında özel sektör ve sivil toplumu teşvik

amacıyla Eğitime Yüzde 100 Destek Kampanyası başlatılmıştır. Ayrıca, "Haydi Kızlar Okula" kampanya çalışmaları başlatılmıştır.

İMKB ve MEB arasında imzalanan 450 trilyon tutarındaki protokol kapsamında 2004 yılında ülke genelinde 135 okul inşa edilmesi beklenmektedir.

Katkı kredisi ödenen öğrenci sayısı 2003-2004 öğretim yılı itibariyle toplam 458.774'e ulaşmıştır.

2003-2004 dönemi için öğrenim kredisi 532 trilyon, katkı kredisi ise 296 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

40 bin okula internet erişimi sağlama konusunda Millî Eğitim Bakanlığı ile Türk Telekom arasında bir protokol imzalanmıştır.

Cevap 2

b) Sosyal Riskin Azaltılması Projesi

Eğitim Yardımları: Sosyal Riskin Azaltılması Projesi kapsamında yürütülen Şartlı Nakit Transferi (ŞNT) programı ile, maddi imkânsızlık nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ailelere de çocuklarını okula göndermeleri koşuluyla "eğitim yardımı" verilmektedir. Eğitim yardımı olarak ilköğretime devam eden erkek çocuk için aylık 16,5 milyon TL, kız çocuk için aylık 20 milyon TL; ortaöğretimde ise erkek çocuk için 25 milyon TL, kız çocuk için 35 milyon TL ödenmektedir. Şartlı Nakit Transferi Eğitim Yardımları kapsamında, 2003 yılında 59 Bin 206 çocuk için 1.6 Trilyon TL, 2004 yılının 8 aylık döneminde ise 377 Bin 501 çocuk için 17.9 Trilyon TL gönderilmiştir. Eylül ayı itibariyle yaklaşık 80.000 çocuğun sisteme eklenmesi ile eğitim yardımından yararlanan öğrencilerin sayısı 460 bine ulaşacaktır.

Sağlık Yardımları: ŞNT uygulaması ile, maddi imkânsızlıklar nedeniyle 0-6 yaş grubu çocuklarının düzenli sağlık kontrolünü yaptıramayan ailelere, çocuk başına aylık 15 milyon TL sağlık yardımı yapılmaktadır. Sağlık yardımlarının amacı, sağlık muayenelerinin yaptırılması şartıyla yoksul ailelere düzenli nakdi yardım yapılmasıdır.

ŞNT Sağlık Yardımları kapsamında, 2003 yılında 28 Bin 27 çocuk için 787 Milyar TL, 2004 yılının 8 aylık döneminde ise 160 Bin 715 çocuk için 6 Trilyon 573 Milyar TL gönderilmiştir. Eylül ayı itibariyle yaklaşık 80.000 çocuğun sisteme eklenmesi ile sağlık yardımından yararlan 0-6 yaş grubu çocuk sayısı 250 bine ulaşacaktır.

Cevap 2

c) Çalışanların ve Emeklilerin Gelirlerinin İyileştirilmesine Yönelik Olarak Yapılanlar

Kanuni asgari ücret (16 yaşından büyükler), kamu ve özel kesim işçi ücreti ve memur maaşlarındaki artışlar ilişikteki "Net Ücretlerdeki Gelişmeler" ilişikte, Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo:3- Net ele Geçen Ücretlerdeki Gelişmeler

YILLAR	KANUNİ ASGARİ ÜCRET (16+Yaş)			KAMU KESİMİ İŞÇİ ÜCRETİ			ÖZEL KESİM İŞÇİ ÜCRETİ			MEMUR MAAŞI		
	Ortalama Aylık (Bin TL)	Nominal Artış (Yüzde)	Reel Artış (Yüzde) (1)	Ortalama Aylık (Bin TL)	Nominal Artış (Yüzde)	Reel Artış (Yüzde) (1)	Ortalama Aylık (Bin TL)	Nominal Artış (Yüzde)	Reel Artış (Yüzde) (1)	Ortalama Aylık (Bin TL)	Nominal Artış (Yüzde)	Reel Artış (Yüzde) (1)
2002	173908	56,6	8,0	1.012.399	31,7	-9,2	692.667	43,5	-1,0	497.849	53,3	5,7
2003	225.999	30,0	3,7	1.285.055	26,9	1,3	864.554	24,8	-0,4	618.320	24,2	-0,9
2004 (2)	310.656	37,5	24,2	1.359.147	5,8	-4,5				701.482	13,4	2,5

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, TİSK, Kamu-İş, DPT.

(1) Reel hesaplamalarda DİE Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Endeksi (1994=100) kullanılmıştır. 2004 yılı TÜFE yıllık ortalama artış oranı yüzde 10,7 olarak alınmıştır.

(2) Tahmin.

7/3600

Uygulanmakta olan ekonomik programın sosyal boyutları da dikkate alınarak, 2003 yılında SSK ve Bağ-Kur'dan aylık ve gelir almakta olanlara 75-100 milyon TL Sosyal Destek Ödemesi yapılmıştır.

2004 yılında SSK ve Bağ-Kur'dan gelir ve aylık almakta olanlara 2003 yılında yapılan sosyal destek ödemeleri bu kişilerin gelir ve aylıklarına dahil edilerek, söz konusu gelir ve aylıklar 2004 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren yüzde 10 oranında, 2004 yılı Temmuz ayı ödeme döneminden itibaren de bir önceki aya göre yüzde 10 oranında artırılmıştır.

Emekli sandığı, SSK, Bağ-Kur emeklilerinin ortalama aylıklarındaki yüzde gelişmeler ise aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo: 4- Ortalama Emekli Aylıklarındaki Yüzde Gelişmeler (1)

Yıllar	Emekli Sandığı		SSK		Bağ-Kur	
	Nominal Artış	Reel Artış	Nominal Artış	Reel Artış	Nominal Artış	Reel Artış
2002	50,99	4,16	46,85	1,30	45,90	0,65
2003	36,09	8,61	43,41	14,45	69,42	35,21
2004	17,26	5,93	15,50	4,34	15,50	4,34

Kaynak: Emekli sandığı, SSK, Bağ-Kur, DPT.

(1) Ortalama emekli aylığı memur emeklileri için 3/1, işçi emeklileri için gösterge tablosu 1/9 ve Bağ-Kur emeklisi için 6.basamak esas alınmıştır.

Soru 3. Nüfusun %40'ını oluşturan çiftçimizin ülke genelinde yaşanan şiddetli yağışlar sebebiyle içine düştüğü sıkıntılarını hafifletmek, okulların açıldığı şu günlerde biraz olsun rahat nefes alabilmeleri için herhangi bir çalışmanız var mı?

Cevap 3- Tarım ve Kırsal Kesime Yönelik Uygulamalar

Yağışlar sebebiyle sıkıntıya düşen çiftçilere yardım çalışmaları 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun çerçevesinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından sürdürülmektedir. Bu çerçevede 2004 yılında ayrılan 500 milyar TL kaynağın yanı sıra 7,5 trilyon TL ilave kaynak tahsis edilmiş ve bu çerçevede zarar gören çiftçilerin zararları giderilmeye çalışılmaktadır.

Tarımda sosyal destek boyutu ön planda olan Doğrudan Gelir Desteği etkin bir şekilde uygulanmıştır. Bu kapsamda çiftçilere 2003 yılı için 2.4 katrilyon TL ödeme yapılmıştır. 2004 yılı bütçesinden ayrılan miktar ise 2.6 katrilyon TL'dir.

Çiftçilerimize mazot yardımı gerçekleştirilmiştir. Çiftçilere 2003 yılı için mazot desteği dekar başına 3.9. milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu desteğin toplamı Mayıs 2004 tarihi itibariyle 640 trilyon TL'dir.

Çiftçi borçları yeniden yapılandırılarak geçmiş krizlerin yükü hafifletilmiş, yeni kredi kullanım imkânları desteklenmiştir. 30 Eylül 2003 tarihi itibariyle, 725.000 çiftçi 1,4 katrilyon TL borcu için bu kolaylıktan yararlanmıştır.

7/3600

Şubat 2004 tarihinde alınan kararla 130.000 çiftçiye 350 trilyon TL tutarında düşük faizli kredi imkânı sağlanmıştır.

"Kırsal Alanda Sosyal Destek" Projesi geliştirilmiş ve uygulanmaya başlanmıştır.

Hayvancılığa yönelik et teşvik primi uygulaması başlatılmıştır.

Bölgesel gelişme programları kapsamında AB hibeleri de harekete geçirilerek 12 alt bölgede geniş kapsamlı çalışmalar başlatılmıştır. Bu programlar için 235 milyon Euro tahsisat sağlanmıştır.